

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacræ
Theologiæ Professoris, Cursvs Philosophicvs Vniuersvs**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disput. XXXVII. De Proprio, seu quarto Prædicabili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

Resp. seu rugitus in se inclusit varias formalitates, ita et varia habet principia formalia.

V. Actio ergo rugiendi secundum ultimam Differentiam nec est vitalis proprie, nec sensatio, sed solum modificatio quadam sensationis & vitalitatis, ac proinde nec rugibile formaliter, erit proprie vel principium sensibile vel vitale, sed modificatio quadam sensibilis.

VI. Aliqui nihilominus concedunt Differentiam rugibilis & ceteras Differentias ultimas esse formaliter vitales, & dicunt nec substantiam ut sic nec corpus nec vivens esse proprie Genera, sed predicata transcendentia; quod insinuat P. Hurt. hic l. 3. fine.

VII. Dicendum substantia est completa sumpta esse Genera, non sumpta incomplete.

VIII. Substantia ergo predicamentaliter sumpta capitur pro completa, quae ut affirmant aliqui, est radix subsistentiae: transcendentia autem idem est ac non accidens, seu quidquid ad substantiam pertinet, sive ut modus, pars, vel Differentia, speciem substantialem constituit. Corpus predicamentaliter sumptum dicitur substantia completa, composita ex materia & forma, & radix quantitatis: transcendentia autem quidquid ad corpus quovis modo pertinet, unde dicitur Philosophus naturalis agere de corpore substantiali, dum agit de materia prima. Accidentia vero dicuntur non corpus (scilicet predicamentaliter sumptum) sed corporea, id est, ad corpus spectantia tanquam apta illud informare, ornare, & perficere. Vivens predicamentaliter est principium augmentationis & nutritionis, seu idem quod vegetans: transcendentia autem pro quocunque modo operandi vitaliter ab intrinseco. Animal etiam predicamentaliter sumptum principium significat sentiendi: tran-

scendentia vero quidquid ad ejusmodi principium pertinet. Hac etiam via facile solvitur argumentum supra positum, sed prior solutio est clarior.

SECTIO V.

Reliqua ad Differentia notitiam spectantia.

Primum est, utrum Differentia infima specie differat a subalternam. Qua in re existimo probabilius non differre specie. Ita Albert. c. de Differentia, Cajet. ibid. dub. primo. P. Hurt. d. 7. log. f. 4. §. 19. & alij. Ratio a priori, quia Prædicabilia quae talia distinguuntur penes diversos modos prædicandi, sed eodem modo Differentia infima prædicatur quo subalternam; nempe ut pars essentiae. & in quale quid incompletè, ergo. Quod verò Differentia infima addat ultimum complementum rei, non arguit esse illam in se conceptum completum, sed solum esse ultimum incompletum. Quo sensu capiendus est Aristoteles 7. Met. tex. 43. dum insinuat Differentiam esse totam rei essentiam: solum enim vult esse totam essentiam completivè, posito Genere, licet Differentia suam tantum addat formalitatem, reliqua enim prædicata continentur in Genere.

Parum ergo refert ad diversitatem alicujus Prædicabilis formaliter quod de pluribus vel paucioribus, de differentibus specie vel non differentibus prædicatur præcisè, nisi inde diversus oriatur modus prædicandi formaliter, ut contingit in Genere & specie, species enim ex eo quod prædicatur de pluribus solo numero, differentibus in quid, prædicatur necessariò ut tota essentia, ut supra ostensum est.

Secundum est, cur definitio objectiva non constituat Prædicabile distinctum æquè ac Differentia; Ratio dubitandi est, quia prædicatur in quali quid in quantum includit Differentiam, & in quid in quantum includit Genus, ergo æquè constituet diversum Prædicabile ac Differentia. Huic difficultati satisfactum est supra, dum de specie f. 2. n. 6.

Tertium est, possitne Differentia infima ex duabus aut pluribus componi Differentiis inadæquatis? Respondeo, licet plerumque hoc non fiat, ut in rugibili, hinnibili, & reliquis, nil tamen esse cur subinde id non contingat, idque tum in intellectu, tum in voluntate. In intellectu idem numero actus ex motivo scientia procedere potest & fidei, sicque sub duplici genere disparato fidei scilicet & scientia immediate collocatur, & duplici similiter disparatà Differentia in unam coalescente contrahitur. Idem est dum quis ex motivo amoris Dei & obedientie aut aliis motivis disparatis jejunat, dat eleemosynam, aut aliud quodecunque præstat.

I. Differentia infima non differt specie a subalternam.

II. Solus diversus modus prædicandi facit diversitatem speciem in Differentia.

III. Cur definitio objectiva non constituat distinctum Prædicabile.

IV. Potest subinde Differentia infima componi ex pluribus Differentiis inadæquatis.

DISPUTATIO XXXVII.

De Proprio seu quarto Prædicabili.

SECTIO PRIMA.

Proponuntur quadam circa naturam hujus Prædicabilis.

I. Duo sequentia Prædicabilia vocantur prædicata accidentaliter, quia rem in suo conceptu essentiali per Genus & Differentiam constitutam sequuntur, sicque sunt extra rei quidditatem, seu essentiam, ac proinde accidentia, illud commu-

R. P. Th. Comptoni P. philosophia.

ne, & non ad rem ullam particularem determinatum; sed ad plures indifferens, hoc peculiarem cum re aliqua habens connexionem, sicque Accidentis Proprium dicitur. Nil tamen impedit quò minus id quod uni est proprium, alteri uniatur accidentaliter, sicque Accidentis commune, ut nigredo in corvo & ligno, albedo in nive, & pariete, & alia hujusmodi.

Proprium duplex est, Logicum seu Metaphysicum & Physicum: Physicum illud est quod sequitur rem constitutam tanquam quid realiter & physicè ab illa distinctum; ut calor ignem, lux solem, Proprium Logicum.

II. Proprium Metaphysicum & Physicum.

Propria secunda intentionis.

III. Quatuor Proprij acceptiones. Primo modo.

Secundo. Tertio.

Quarto.

IV. Omnes haec quatuor Proprij acceptiones spectant ad hoc Prædicabile.

V. Non requiritur proprium ut essentia illud exigat.

VI. Definitio Proprij.

gicum seu Metaphysicum illud est, quod licet à re realiter non distinguatur, ratione tamen nostrâ non est de primo rei conceptu, seu de essentia, cum concipi essentia possit hoc non conceptu, saltem explicitè, sicque licet physice non dimanet ab essentia, dimanat tamen logice, id est sequitur essentiam logice, seu ratione nostrâ constitutam; & hoc sensu est extra essentiam. Hujusmodi sunt risibile respectu hominis, verum bonum, & reliqua prædicata transcendentalia respectu entis, quæ cum realiter ab essentia ad quam spectant, non distinguantur, non incongruè vocantur Propria secunda intentionis.

Quatuor Proprij, acceptiones hic assignantur à Porphyrio. Primo modo id Proprium dicitur quod soli convenit, non tamen omni, id est, speciei, non omnibus ejus individuis, ut esse muscum aut mathematicum soli convenit homini, non tamen omni. Secundo è contrâ quod naturaliter omni convenit, non tamen soli, ut homini esse bipedem. Tertio, quod omni convenit, & soli, non tamen semper, ut canescere, quod homini in senectute convenit, & soli homini, saltem simpliciter, licet, teste Aristotele, equi etiam aliquantulum canescant, & juxta Plinium lupi, licet non toto capite ut homo: item ridere, & alia hujusmodi. Quarto, quod ab Aristotele primo Top. c. 3. vocatur Proprium simpliciter, quod convenit omni, soli, & semper, ut esse risibile, quod omni homini, soli, & semper convenit; & hujusmodi videtur famus respectu ignis.

Quæres primò, utrum omnes hæc quatuor acceptiones Proprij spectent ad hoc Prædicabile? De primo, tertio & quarto videtur satis probabile, quia necessariam aliquo modo habent, connexionem cum specie vel essentia, quod requiritur & sufficit ad rationem Proprij. De secundo major videtur difficultas, ob auctoritatem præsertim Aristotelis, qui I. Top. ca. 4. sic habet, nemo proprium alicujus rei dixerit quod alij convenire potest; ex quibus verbis confici videtur esse bipedem respectu hominis, vel album respectu nivis non esse Proprium, cum aliis conveniant, illud avibus, hoc lacti. Existimo tamen Proprium secundo modo spectare ad hoc Prædicabile, nam magis peculiari modo nigredo, verbigtatiâ, convenit corvo, & albedo lacti, quænequo vel parieti, ergo peculiarem habet cum natura corvi connexionem, quam non habet cum omni alia re, ac proinde aliquo modo est illi proprium. Ad Aristotelem dico, cum solum negare id esse proprium perfectissimo seu quarto modo, non quomodocunque, quod nihil facit contra nos.

Id hæc notandum, ad rationem Proprij non requiri necessariò ut essentia illud exigat, sed sufficit quod illud talem exigat essentiam: sic Grammatica est proprietas hominis, & albedo quantitas, non equi vel parietis.

Quæres secundo, quænam sit definitio Proprij? Respondeo, Proprium definitur posse quod sit prædicabile de pluribus in quale, ut habens connexionem cum essentia, qua de causâ à Dialecticis optimum censetur medium ad indaganda prædicata cujusque rei essentialia. Per esse prædicabile de pluribus, convenit cum cæteris Prædicabilibus, per in quale, à Genere differt & specie, quæ prædicantur in quid, & à Differentiâ, dum prædicatur in quale quid, per reliqua differt ab Accidente, quod licet prædicetur in quale, nullam tamen habet connexionem cum essentia illius rei respectu cujus est Accidentis, sed quasi casu illi accidit, quæ de causâ Accidentis commune vocatur & extraneum, illud verò Proprium. Requiritur nihilominus ut connexio hæc sit naturalis, defectu cujus, gratia & habitus supernaturales non sunt proprietates hominis vel Angeli, quantumvis ipsis à Deo infundantur.

Quæres tertio, respectu cujus termini constituitur hoc Prædicabile? Respondeo, secundum rationem universalis constituitur in ordine ad individua, nam respectu speciei non est superius, ac proinde nec universale formaliter. At sub conceptu Proprij, seu ut rationem dicit proprietatis, constituitur in ordine ad speciem seu essentiam formaliter, quia prædicatur ut Accidentis proprium essentia, & cum illa peculiarem habens connexionem, Petrus enim & Paulus non sunt risibiles formaliter, quia Petrus & Paulus sunt, sed quia homines, risibilitas enim formaliter sequitur rationalitatem seu differentiam specificam, unde ratio universalis & ratio Proprij non fundantur in eodem respectu, nec conveniunt eidem respectu ejusdem formaliter, speciei scilicet & individuum, licet à parte rei identificentur.

Hinc intelligitur commune illud dictum, nempe Proprium singularibus convenire ratione speciei, Accidentis vero commune prius convenire individuis, & ratione illorum speciei: cum enim Accidentis commune non habeat peculiarem connexionem cum natura vel essentia, ex actuali diversarum circumstantiarum concursu casu, & quasi per accidentis hic & nunc in hoc vel illo individuo invenitur, & ratione illius convenit speciei. Unde idem homo currit vel est albus, quia Petrus currit, & est albus. Ideo autem è contrâ Petrus est risibilis quia homo est risibilis, hoc enim est prædicatum essentialiale, nec alio modo hoc prædicatum de Petro probatur nisi quia est homo.

Notandum verò, Proprium (idem est de Accidente) secundum respectum ad diversa constituere diversa Prædicabilia, risibile enim respectu hujus & illius risibilis formaliter & in concreto est species: Respectu verò subjecti specificativè sumpti, seu hujus & illius hominis, vel risibilis denominativè accepti est prædicatum Accidentale, quia sequitur essentiam hominis constitutam, nec ipsam constituit in ratione hominis, sicut constituit in ratione risibilis concretè sumpti.

Hæc ergo prædicatio, hoc risibile est risibile, vel, hoc album est album, est prædicatio essentialis, si hoc risibile & hoc album sumantur concretè, & utraque pars importetur in recto, tacita enim semper involvitur reduplicatio: si verò sumantur solum specificativè, & pro subjecto, seu pro risibili vel albo denominativè, est prædicatio Proprij vel Accidentis, perinde enim sonat ac si quis diceret, Petrus est risibilis, equus est albus, quas nemo negat prædicationes esse accidentales.

SECTIO II.

De reliquis ad Proprij naturam spectantibus.

Notandum primò, proprietates istas licet ordine quodam ab essentia dimanent, ut voluntas post intellectum, risibilitas post admirativum, non tamen sui invicem esse passiones, sed omnes proprietates esse, & passiones essentia, à qua dimanant, & in qua recipiuntur.

Notandum secundo, licet Accidentis proprium, seu proprietates & passiones Metaphysicæ à subjectis nec divinitus separari possint, cum ab iis non distinguantur realiter, posse tamen separari physicas, imò & subinde naturaliter. Hoc satis probant tot homines surdi & cæci, qui visus, & auditus proprietatibus carent, quod etiam contingit dum aqua peregrino in eâ calore producto, naturali frigore orbatur.

Tertio Notandum, dictum illud Porphyrij c. de

VII. Proprium ut constituitur in ordine ad essentiam, ut universale in ordine ad individua.

VIII. Quo sensu Proprium conveniat singularibus ratione speciei, & Accidentis è contrâ.

IX. Proprium respectu diversorum, diversa constituit Prædicabilia.

X. Ad quod prædicabile spectat hoc prædicatio, Hoc album & pro subjecto, est prædicatio Proprij vel Accidentis, perinde enim sonat ac si quis diceret, Petrus est risibilis, equus est albus, quas nemo negat prædicationes esse accidentales.

I. Quædam, licet se sequantur, non sunt passiones sui, sed Essentia.

II. Passiones physice possunt subinde naturaliter separari.

III.

Quosensu non separatur Proprium sine corruptione subjecti.

Accidente, Accidens est quod adesse & abesse potest sine subjecti corruptione, non vero Proprium, ita esse intelligendum ut Accidens Proprium separari plerumque nec re, nec ratione possit sine læsione aliqua subjecti, vel in re, vel in ordine ad conceptum nostrum, id est, sine eo quod subjectum vel sit vel intelligatur sine perfectione sibi debita, & quasi mancum aliquo modo ac mutilum, quod tamen non contingit cum vel re vel ratione tollitur ab eo Accidens aliquod commune & indebitum; sic enim nihil deest connaturale parieti si separetur ab eo albedo, vel alius quivis color, imò licet sit vel concipiatur sine omni colore. E converso cum concipitur adesse in subjecto Accidens, nihil in illo est connaturaliter ab eo petitum. Sensus proinde illius dicti est, perinde est subjecto quod completum ejus existendi modum, sive adsit sive absit Accidens, cum non magis illud petat habere quam non habere, non tamen perinde est quoad Proprium, saltem secundo & quarto modo.

Quomodo Accidens adsit & absit sine corruptione subjecti.

IV.

Per quam explicationem cessant innumera quæ à

P. Hurt. d. 6. Log. l. 6. & aliis contra hoc dictum congeruntur, ut quod aliquando Accidens commune corrumpat aliquod subjectum, ut calor ut octo aquam, & frigus hominem, unde inferunt non posse Accidens adesse sine subjecti corruptione, de hoc enim non est dubium, hic tamen non est sensus Porphyrii, sed quem supra posuimus.

Hinc variè asscultates solvuntur.

Ultimo Notandum, cum dicit Porphyrius Propria non suscipere magis & minus, sed tamen Accidentia communia, non esse id intelligendum entitativè, sed formaliter ut Propria sunt, entitativè enim incendi possunt & remitti, ut calor, ut passiones tamen seu proprietates, in certo & determinato gradu indivisibiliter dicunt ordinem ad sua subjecta, calor enim, exempli gratià, non in quocunque gradu, sed octavo tantum connaturalem dicit connexionem cum igne, cum aère in sexto, sicque licet subinde non sit in eo gradu, ignem tamen & aërem connaturaliter in illo gradu respicit, non alio.

V. Propria entitativè suscipiunt magis & minus, non formaliter.

DISPUTATIO XXXVIII.

De Accidente, & reliquis ad Prædicabilia spectantibus.

SECTIO PRIMA.

De iis quæ ad Accidentis Prædicabile pertinent.

I. Declaratur alterius quomodo Accidens adesse & abesse potest sine subjecti corruptione.

AD hujus explicationem Prædicabilis Porphyrius ponit id quod supra notavimus, Accidens adesse & abesse posse, saltem cogitatione, ita ut licet mente præscindamus, & concipiamus subjectum non concepto Accidente, non conciperetur corrumpi seu lædi subjectum, id est, non aliquo sibi debito privari, licet aliqua Accidentia sint naturaliter inseparabilia, ut cicatrix & alia quædam quæ proveniunt à causis extrinsecis, quæ tamen à subjectis non petuntur. Unde si illis per intellectum negentur, non negabitur perfectio aliqua iis debita, quod tamen contingeret homini, si illi negaretur per intellectum risibilitas.

II. Prædicabilia Proprij & Accidentis quandoque sunt substantia.

Licet verò Proprium frequenter sit Accidentis prædicamentale, id est, non substantia, nec subsistens per se completè, sed spectans ad unum ex novem ultimis prædicamentis, non tamen est Accidentis prædicabile, id est, merè contingenter alicui conveniens, & sine connexionè naturali. Dixi frequenter, proprietates enim Metaphysicæ sunt substantia quando essentia, ad quas sequuntur, sunt substantia, utpote ab iis non distinctæ, ut risibilitas in homine, & hujusmodi. Imò Accidens quintum Prædicabile subinde est entitativè substantia, ut in hac & similibus propositionibus, Animal est rationale. De quo plura sec. sequente, n. 4.

III. Definiri potest Accidens, quod sit prædicabile de pluribus sine peculiari connexionè cum essentia, per quam ultimam particulam distinguitur Accidens à Proprio. Probabile autem est hæc duo ultima Prædicabilia non differre specie ut cadunt sub considerationem logicam, nam quòd Accidens connaturaliter debeat subjecto vel non, non tractatur à Logicâ, sicut nec quod Proprium realiter distinctum vel non distinctum sit ab essentia: quæ tamen in re magna est diversitas.

IV.

Constituitur ergo hoc Prædicabile in ordine ad individua sine respectu ad speciem. Si eadem numero. R. P. Tb. Comptoni Philosophia.

ro albedo in diversis esset subjectis, probabile est rationem albi ab illis abstractam communem fore & quintum Prædicabile, verè enim sunt plura habentia albedinem, ad varietatem quippe denominativi Accidentalis, præcipue spectatur subjectum: sicut si plures homines eandem simul viderent arborem, non essent plura visa, sed unum. Reliqua quæ ad Accidentis considerationem spectant, discussa sunt Disp. præcedente.

Constituitur hoc Prædicabile in ordine ad individua.

SECTIO II.

Sintne plura Prædicabilia quam quinque.

CONCLUSIO: Non sunt plura Prædicabilia quam quinque. Ratio à priori, modus prædicandi sequitur modum existendi in multis, quidquid autem est in multis, vel essentialiter in illis est, vel accidentaliter: si essentialiter, vel inest ut pars materialis essentia, & est Genus, vel ut formalis, & est Differentia, vel demum ut tota essentia, & est species: si accidentaliter, vel inest tanquam Accidens quod naturalem seu necessariam habet connexionem cum essentia, & est Proprium, vel inest merè contingenter, & est Accidens simpliciter.

I. Non sunt plura Prædicabilia quam quinque.

Dices Prædicamenta sunt decem, ergo & Prædicabilia, Prædicamenta enim aliud nihil sunt quam series & coordinatio prædicatorum, sed Ultima novem Prædicamenta diversum habent inexistendi modum, ergo erunt etiam novem Prædicabilia, cum modus prædicandi sequatur modum essendi. Respondet, diversum modum existendi in subjecto in novem ultimis Prædicamentis esse merè materialem respectu Prædicabilium, & considerationem logicam, nec enim in his spectatur quomodo insint physice subjectis, sed quomodo prædicentur metaphysicè, seu logicè de inferioribus, de quibus cum prædicentur merè in quale, spectant omnia novem à duo ultima Prædicabilia; cum in hac ratione omnia æqualiter conveniant.

II. Licet sint decem Prædicamenta, non tamen sunt decem Prædicabilia.

Nec etiam diversitas physica Generum facit diversitatem Prædicabilium, tam enim calor prædicatur in quid de hoc & illo colore, & consequenter est Genus

III.